

ՄԱՆԿԱՊԱՏՄԱՆԵԿԱՆ

ՀՈՐԻՋՈՆ

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ «ՀՈՐԻՋՈՆ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ

Հոկտեմբեր 2021

ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐ

Սրբոց Թարգմանչաց Վարդապետներուն տօնը հայ ժողովուրդի ամենանուիրական և սիրուած ազգային-եկեղեցական տօներէն մէկն է:

Սրբոց Թարգմանչաց Վարդապետներուն տօնին կը նշենք Մեսրոպ Մաշտոցի, Սահակ Պարթևի, Վռամշապուհ թագաւորի, Կորիւն վարդապետի, Եղիշէի Պատմիչի, Մովսէս Խորենացիի, Դաւիթ Անյաղթ փիլիսոփայի, Գրիգոր Նարեկացիի և Ներսէս Կլայեցիի (Շնորհալի) պայծառ յիշատակը:

Նախապէս, երբ հայերէն տառեր գոյութիւն չունէին, Աստուածաշունչը մեր եկեղեցիներուն մէջ կը գործածուէր յունարէն կամ ասորերէն լեզուներով. եկեղեցականները զայն տեղոյն վրայ հայերէնի կը թարգմանէին, որպէսզի ժողովուրդը հասկնար:

Սբ. Թարգմանիչներն իրենց անսահման գործունէութեամբ, հաւատքի լոյսով փարատեցին տիրող խաւարն ու ջերմացուցին հայ մարդու հոգին:

Անոնց շնորհիւ, Աստուածաշունչ մատենաւ հայերէնի թարգմանուեցաւ, և հայը առաջին անգամ ըլլալով հնարարութիւն ունեցաւ իր մայրենի լեզուով կարդալու Աստուծոյ կենդանի խօսքը:

Սրբազան թարգմանիչներն իրենց լայն գործունէութեամբ նպաստեցին Հայոց աշխարհի հոգևոր և մշակութային զարթոնքին:

Ս. Գրքի թարգմանութեան յաջորդեցին Ս. Հայրերու բազմաբնոյթ երկերու թարգմանութիւնները, որոնցմէ շատերն այսօր իրենց բնօրինակներու կորստեան պատճառով բնագրի արժէք ստացած են:

Աւելին, Աստուածաշունչի թարգմանութիւնը այնքան բծախնդրութեամբ ու հաւատքով թարգմանուած, և այնքան կատարեալ է եղած աշխարհի բոլոր թարգմանութեանց մէջ, որ կոչուած է «**ԹԱԳՈՒՇԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆՑ**»:

Այս մէկը առաջին անգամ ըսած է Փրոսիոյ թագաւորի խորհրդական՝ Հոլանտացի Լա Կրոզը, որ ըսած է.-

«Ըստ իս՝ հայերէն թարգմանութիւնը Նոր Կտակարանի բոլոր թարգմանութիւններուն թագուիին է: Բնագրին խօսքերը բառ առ բառ բացատրելու առաւելութիւնը, որ այս լեզուն ունի, ուրիշ ոչ մէկ լեզու ունի»:

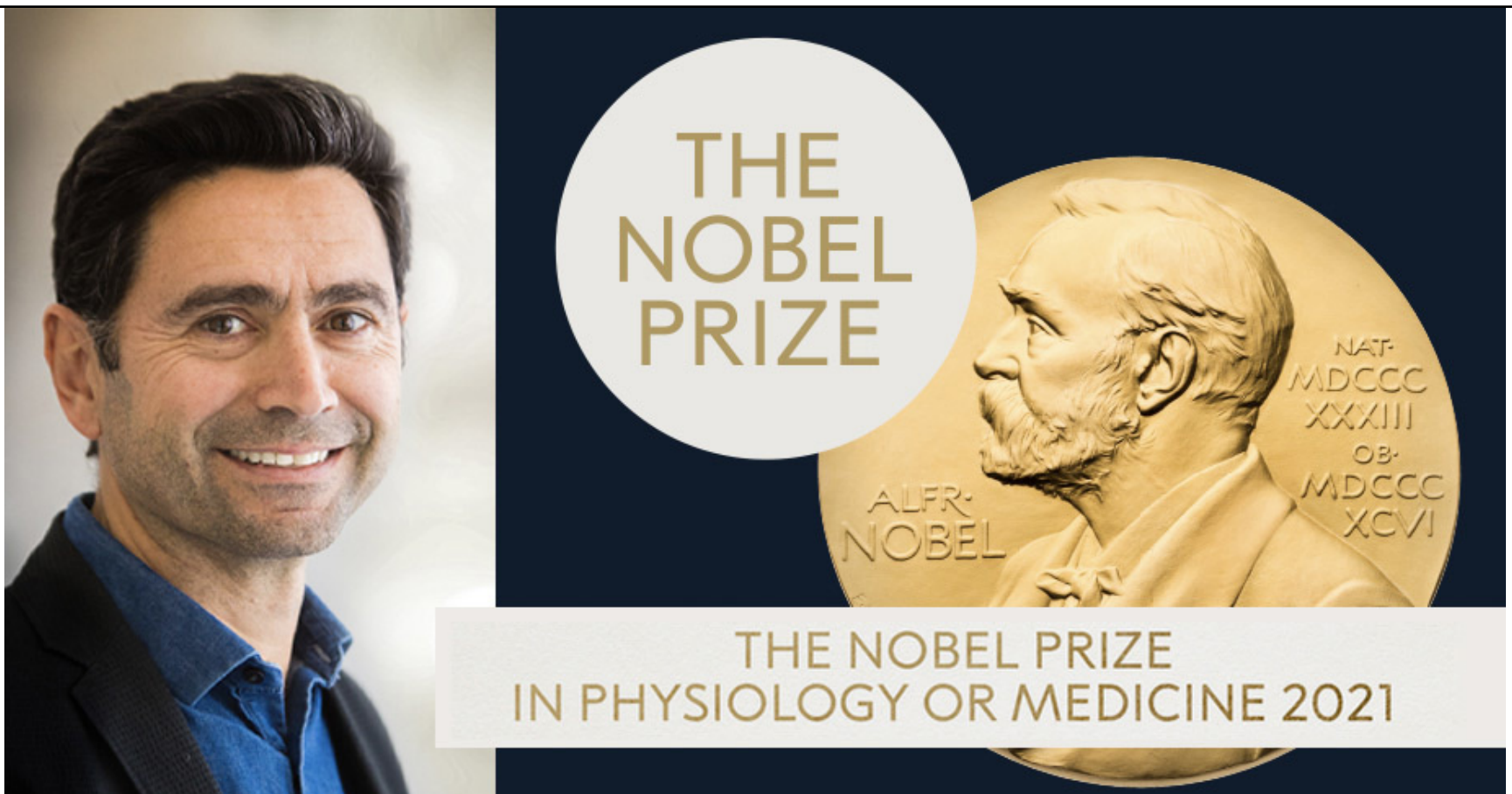
Երբ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց հնարեց Հայոց Այբբուբենը, մատենագրին բառերով՝ այդ օրուրնէ Աստուած սկսաւ մեր ժողովուրդին հետ **ՀԱՅԵՐԷՆ** խօսիլ:
Ահա, Այբբուբենի երեսուն վեց տառերով գրուած աղօթք մը:

Ա րարիչ	Խ աւարի,	Չ արեաց
Բ ովանդակ	Ծ ովուց	Պ աղատիչ,
Գ ոյութեանց,	Կ ենսականաց,	Ջ անադիր
Դ ուռ	Հ ամայնից:	Ռ արբի,
Ե րկնի,	Ձ այն	Ս րբոց
Զ օրաւոր	Ղ օղանջաց,	Վ կայարան
Է ութիւն,	Ճ եմարան	Տ էր
Ը ստիուն	Մ տաց,	մ ե Բ
Թ ագաւոր	Յ իսուս	Յ անկալի
Ժ ամանակաց,	Ն ազովրեցի,	ե Ի
Ի րաց,	Շ նորի	Փ առք
Լ ուսոյ,	Ո գեշունչ,	Ք րիստոսիդ:

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

- Լեզուն դարերու ընթացքին տարբերակներ կը ստեղծէ, այսինքն՝ կը փոխուի հնչիւններով, բառամթերքով եւ քերականութեամբ: Հայերէնն ալ ունի իր տարբերակները: Այսպէս՝
- ա) Նախամեսրոպեան հայերէն, հայ ժողովուրդի կազմաւորման հետ ձեւաւորուած լեզու, որ խօսակցական լեզու էր Քրիստոսէ առաջ երրորդ հազարամեակի սկիզբէն մինչեւ Գիրերու Գիւտը:
 - բ) Գրաբար կամ դասական հայերէն, որ դարձաւ մեր առաջին գրական լեզուն: Ան տակաւին կը գործածուի իբրեւ ծիսական լեզու: Հարուստ են գրաբարով ստեղծուած մատենագրութիւնն ու վիմագրութիւնը:
 - գ) Միջին հայերէն կամ ռամկօրէն, որ խօսակցական լեզու էր 10-16րդ դարերուն: Գրաբարի կողքին ան նոյնպէս գործածուեցաւ իբրեւ գրական լեզու: Կոչուած է նաեւ կիլիկեան հայերէն, որովհետեւ ան Կիլիկիոյ հայկական իշխանութեան պետական լեզուն էր:
 - դ) Բարբառներ կամ գաւառաբարբառներ, որոնք հայերէնի տեղական կամ գաւառական տարբերակներն են, ինչպէս՝ Սասունի, Տիգրանակերտի, Արարատեան դաշտի, Լոռիի բարբառները:
 - ե) Նոր հայերէն կամ աշխարհաբար, որ 19րդ դարու կիսուն ձեւաւորուեցաւ իբրեւ գրական եւ խօսակցական լեզու եւ ունեցաւ երկու ճիւղ՝ արեւելահայերէն եւ արեւմտահայերէն: Արեւմտահայերէնը ձեւաւորուեցաւ Պոլսոյ, իսկ արեւելահայերէնը՝ Արարատեան դաշտի բարբառներուն հիման վրայ:

Գիտէ՞ք, որ այս Հոկտեմբերին, մեր հայրենակիցներէն լիբանանահայ Արտեմ Փաթափութեանը դարձաւ Բժշկութեան Նոպելեանի մրցանակակիր:

Իսկ ի՞նչ է Նոպելեան մրցանակը:

Նոպելեան մրցանակի գաղափարը մէջտեղ եկած է Շուէտի մէջ, 1895-ին, գիտնական Ալֆրետ Նոպելի կողմէ: Այս մրցանակին հիմնական նպատակն է վարձատրել եւ քաջալերել տարբեր ճիւղերու գիտնականներ՝ անոնց գիտական ձեռքբերումներուն համար: Ընդհանրապէս այս մրցանակները կ'ընծայուին հետեւեալ հինգ գիտական մարզերուն մէջ. գրականութիւն, բնագիտութիւն, քիմիագիտութիւն, բժշկութիւն եւ խաղաղարութիւն: Արտեմ Փաթափութեան, որ այժմ Միացեալ Նահանգներու մէջ է, իր գործընկերոջ՝ Տէյվիտ Ճուլիըսթի հետ արժանացած է Բժշկութեան Նոպելեան մրցանակի:

Իսաչատուր Արեւեան

Ծնած է 15 Հոկտեմբեր 1809-ին, Երեւանի Քանաքեռ գիւղը: Աւարտած է Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցը:

Արեւեանի գլխաւոր գործն է «Վերք Հայաստանի, Ողբ հայրենասերի» վէպը, որ իր ազգային ազատագրական գաղափարներով եւ հայրենասիրական ջերմ շունչով՝ մեծ ազդեցութիւն ձգած է հայ սերունդներուն վրայ:

Արեւեան արեւելահայ աշխարհաբար գրականութեան հիմնադիրը կը համարուի: Դժբախտաբար 1848ի Ապրիլին կը մեկնի տունէն ու այլեւս չի վերադառնար: Իր մահուան պատճառները առ այսօր կը մնան անյայտ:

Աւետիք Իսահակեան

Տաղանդաւոր բանաստեղծ եւ արձակագիր Աւետիք Իսահակեան եւս ծնած է Հոկտեմբերին:

Քաղաքական գործունէութեան հետ, իր երիտասարդական տարիներուն զբաղած է նաեւ գրականութեամբ: Իր գլխաւոր գործերն են՝ «Երգեր ու Վերքեր», «Բանաստեղծութիւններ», «Հայրենի Աղբիւրից» բանաստեղծութիւններու հաւաքածոները եւ «Աբու Լալա Մահարի» վիպերգը:

Ունի նաեւ պատմութիւններ եւ արձակ էջեր:

Վագգէն Սարգսեան

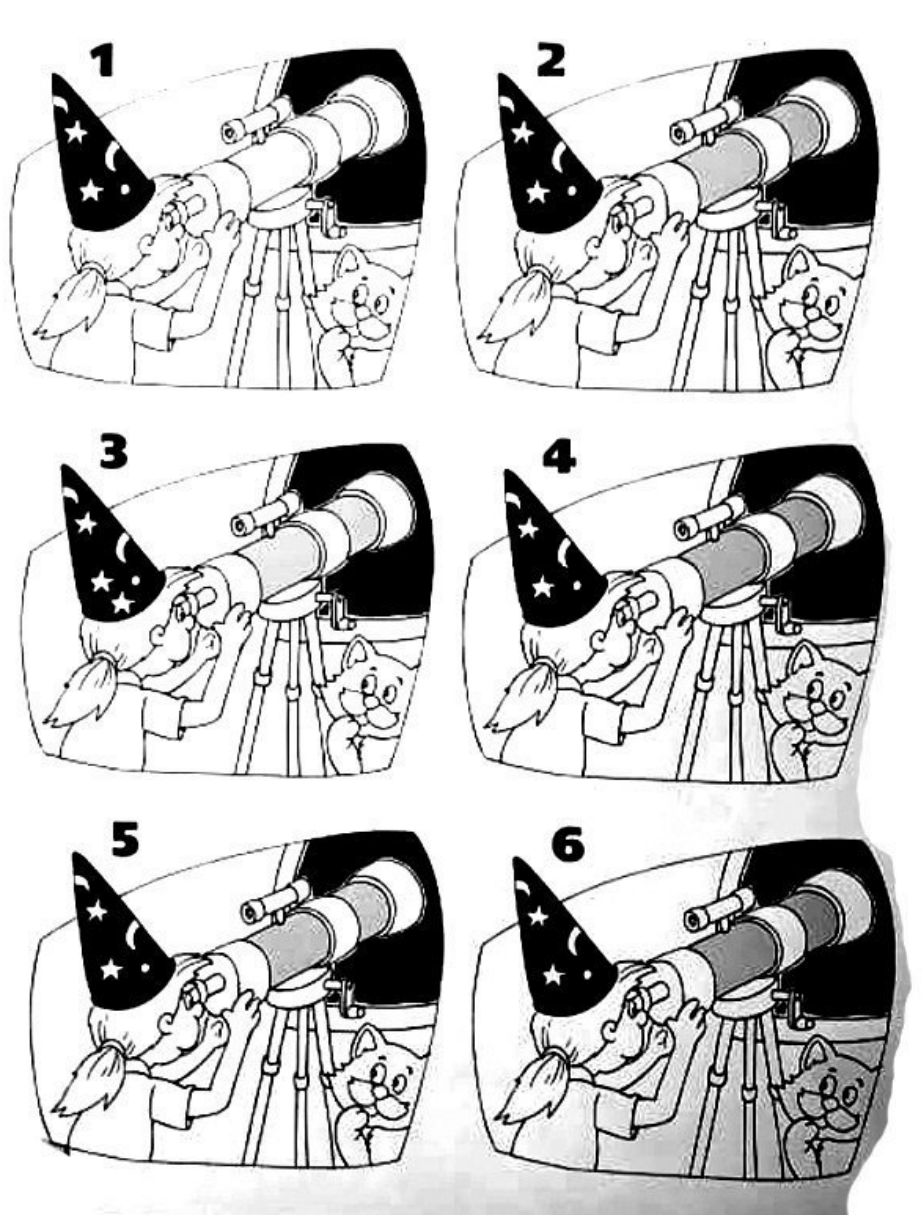
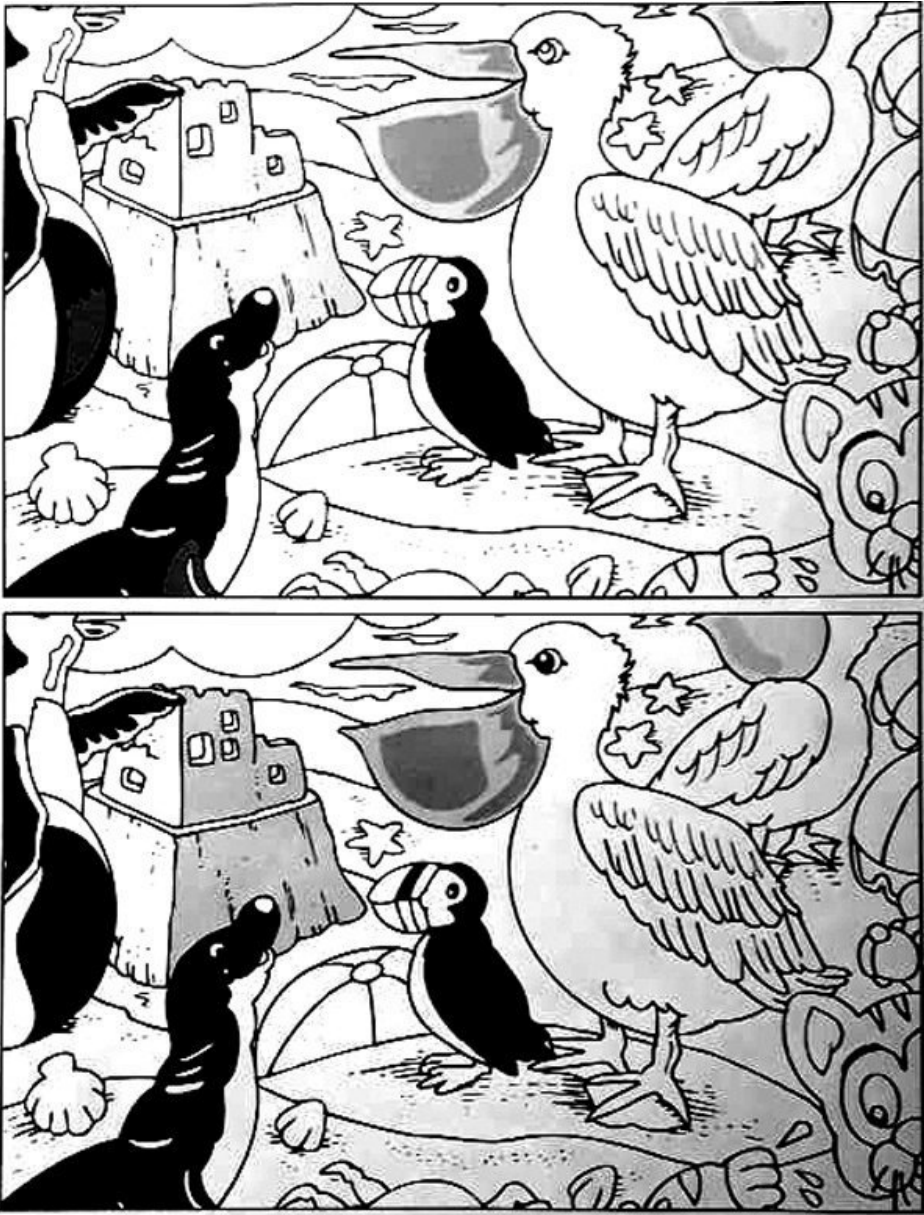
Ծնած է Արարատ գիւղի մէջ: Եղած է հայ հասարակական-քաղաքական եւ ռազմական գործիչ, արձակագիր, եւ 1999 թուականին նշանակուած է ՀՀ վարչապետ:

Արցախեան առաջին ազատամարտի ամենէն աշխոյժ զինուորական հրամանատարներէն մէկն էր:

Սարգսեանին շնորհուած են Հայաստանի եւ Արցախի բարձրագոյն կոչումները՝ Հայաստանի ազգային հերոս եւ Արցախի հերոս:

1999 թուականի Հոկտեմբեր 27-ին Վագգէն Սարգսեան կը սպանուի Ազգային ժողովի շէնքին մէջ:

ԺԱՄԱՆՅ

Կրնա՞ս գտնել երկու պատկերներուն միջեւ գոյություն ունեցող վեց տարբերությունները:

Կրնա՞ս գտնել միւսներէն տարբեր պատկերը:

Ո՞վ կ'ուզէ ըլլալ բազմագէտ

- 1.Սրբոց Թարգմանչաց վարդապետներու տօնին որո՞նց յիշատակը կը նշենք:

2.Ինչո՞ւ «Թագուհի Թարգմանութեանց» կոչուած է Աստուածաշունչի թարգմանութիւնը

3. Իբրեւ ի՞նչ կը գործածուի գրաբարը ներկայիս.
Ա. Ծիսական լեզու
Բ. Խօսակցական լեզու
Գ. Գրական լեզու

4.Երբ աշխարհաբարը ձեւաւորուած է որպէս գրական եւ խօսակցական լեզու.
Ա. 17րդ դարուն
Բ. 16րդ դարու կիսուն
Գ. 19րդ դարու կիսուն

5. Թուէ՛ք քանի՞ ճիշդ ունի աշխարհաբարը:
- 6.Նոպելեան մրցանակներու գաղափարը ո՞վ մէջտեղ բերած է.
Ա. Գիտնական Ալֆրէտ Նոպել
Բ. Գիտնական Մէրի Բիւրի
Գ. Խաչատուր Աբովեան

7.Ո՞ր վէպը Խաչատուր Աբովեանի գլուխ գործոցը կը համարուի.
Ա. «Վերք Հայաստանի, Ողբ հայրենասէրի»
Բ. «Երգեր ու Վերքեր»

8.«Արու Լալա Մահարի» վիպերգը ո՞վ գրած է:
Ա. Աւետիք Իսահակեան
Բ. Խաչատուր Աբովեան
Գ. Վազգէն Սարգսեան

9.Ո՞ր թուականին Վազգէն Սարգսեան նշանակուած է ՀՀ վարչապետ.
Ա. 1994
Բ. 1991
Գ. 1999

Մանկապատանեկան Զորիգոնը կը հովանաւորեն ՀՕԱ-ի Գանատայի Շրջանային վարչութիւնը եւ Գանատայի շրջանի իր 10 մասնաճիւղերը

Յեռաձայն (514) 332-3757
Յեռապատճէն (514) 332-4870
Email: sylva@horizonweekly.ca

Թիւր պատրաստեց՝
Շողիկ Սաֆար